

Du yo no vin le nom dè Grâta-ku ?

Autor(en): **Djean di Nê / Brodard, Jean**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **L'ami du patois : trimestriel romand**

Band (Jahr): **28 [i.e. 29] (2001)**

Heft 113

PDF erstellt am: **27.05.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-244340>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Ein Dienst der *ETH-Bibliothek*

ETH Zürich, Rämistrasse 101, 8092 Zürich, Schweiz, www.library.ethz.ch

Du yo no vin le nom dè Gråta-ku ?

Nous osons publier ces quelques lignes, ayant trait à la légende sur l'appellation de cette plante que l'on rencontre communément chez-nous et que l'on dénomme "Gråta-ku" en patois, qui se traduit par "Gratte-cul" en français. Vous ne nous formaliserez-pas en lisant le nom quelque peu évocateur de la partie charnue de notre architecture qui peut être pour nous, parfois cause de désagrément, selon la légende ci-après:

Ti lè chudå chon modå in kondji po dou dzoua. Dzåtyè è Luvi k'abitåvan tru yin, l'an trovå k'irè på la pèna dè fére di j'arè dè trin, por ihre tyè kotsyè j'arè vêr là. L'an mi amå chobrå dè vouêrda, a lou kantémin, féjin dinche dou j'eureu k'iran dè vouêrda che hou dou j'omo l'ochan profitå d'alå in kondji.

Faji gran bi tin. Irè din le du midzoua, kan hou dou chudå chè promenåvan on bokon, din na dzorè-ta. Cholè din ha bala kanpanye, profitåvan dè hou kotsyè j'arè dè libertå por admirå le bi payijådzo ke lè j'imbortoyivê. Irè dou cholide j'omo, ke fajan lou premi kour dè rèpètichyon in landwer. Lavan trintè è dou j'an, mouchtatsu è rijojè in mime tin, chin ke ne vouêthåvè rin !

To d'on kou Dzåtyè ch'arêthè. In vuitin ou toua dè li i få :

- Mè lé n'a fota, ke lè j'oroyè mè brênon...
- Rin dè pye fachilo, li répon Luvi. No chin cholè....Din ha dzâ, ti libro dè fére tè j'afére. Vouète-lé, pri dè chi bochenè dè rougè charvådzè ha grôcha chapala, na pyathe dè chouå po pojå na bouëna! T'å rintyè à éthindre la man po prindre chin ke tè fo po tè panå !

Vuto, Dzåtyè koua a ha pyathe, in othin chon cinturon è cha tunique ke bayè à Luvi è chè tirè on tro pye yin...

Dzåtyè ne få på grantin, chuto ke di dzin chè fajan intindre ou kontoua dou tsemin à thinkanta mêtre dè li. Dè rido, impunyè na vêrdzèta

à cha portåye, pyèna dè foyè, in djija dè papè, po j'échuyi; è don kou chè rè lévè. Luvi irè pri dè li è li a idji à chè rè vithi, è l'an rèprê lou promenård. L'an bin fê, pucheke, chi groupe dè dzin alåvan pachå pri dou bochon dè roujè charvådzè.

- Vo chédè kemin y dyon à hou hya ? di na fémala.
- Na, répond l'omo. Tyè ke n'in vin dou botyè kan lè déhyori ?
- E bin y bayè di fri chervådzo. Lè fémalè n'in fan na bouna konfiture, adon ke lè bouébo, lè j'utilijon kemin di bålè, po lou floc. Pou dè dzin lè ramåchon é vinyon medji pê lè j'oji ou di bithè charvådzè...
- Merci po vouhrè j'echplikachyon, grahyaja, ke få l'omo.
Et lè dzin l'an kontinuå lou tsemin...

Lè dou chudå alåvanachebin rintrå à lou kantenémin, kan Luvi di in vuitin chon kamerårde :

- La otyè ke va på Dzåtyè. On derè ke t'å dou mo d'alå ?
- Vouê, ché på chin ke lé par dêrè... Otyè ke mè pckè, na krouye medzéjon. E y infonthè cha man din chè tsothè è la rè chô in dejin :
- Mè krèyo ke chanyo on bokon. Vouête Luvi, mè fo vuiti chin ke lé...
- Alin tantiè à la caban'a di forthè, ke vèyo to pri, répon Luvi. Te pori trére tè tsothè, è vèr chin ke t'å. Mè y prêpåro dou "prin pyantin" po betå chu ta pyåyc, por inpatchi k'impèrecchichè...

Du tin ke Dzåtyè irè din la méjenèta, Luvi impèthalåvè ha pyanta, din chè man. Pu lè arouvå pri dè Dzåtyè. Chi inke tinyè chè tsothè bå dou ku de na man è din l'otra l'avi na verdzèta, pyièna dè pititè j'é, enè. ke l'avi ou bë na prama chervådze.

- Inke chin ke tè pckåvè tan ou dêrè li få Luvi, in li mohrin chin ke l'avi trovå din chè tsothè, pyantåyc à na pouta piathe !
- Oh, lè chin ke mè gratåvè lc ku, li di in rijin Dzåtyè. No volin vouêri chin kontinuè Luvi in li mohrin le prin pyantin prêt. Vire-tè è léchemè fére. Tè vu chonyi è tè fére mé dè bin tyè ton gråta-ku.
- Ah, Luvi t'å trovå, ke bråmc in rijin Dzåtyè. Lè bin le non ke mertè ha måre dè vérdzèta.

Lè in éhyatin dè rire, ke Luvi la jou dou mô dè fére à tigni chon rémèdo chu Dzåtyè tru pélà, chéko pê on rire ke ne pui arêthå. In rèmodin, chè chon de ; no j'an trovå le nom dè hou prâmè : on gråta-ku.

Lè du adon ke le nom d'"Eglantine" in patè "Gråta-ku" nè på mé le nom ke beton à na fiyèta !

Du inke le nom lè chobrå, è le non franché d'églantier (Eglantine), la pyakå d'ihre utilijå kemin nom po na fuyèta, ke ne voli på k'un patè li dyiéchan Gråta-ku !